

Tekijänoikeus ja tutkimusetiikka

14.11.2013

Juha Haataja

Juha.Haataja@minedu.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

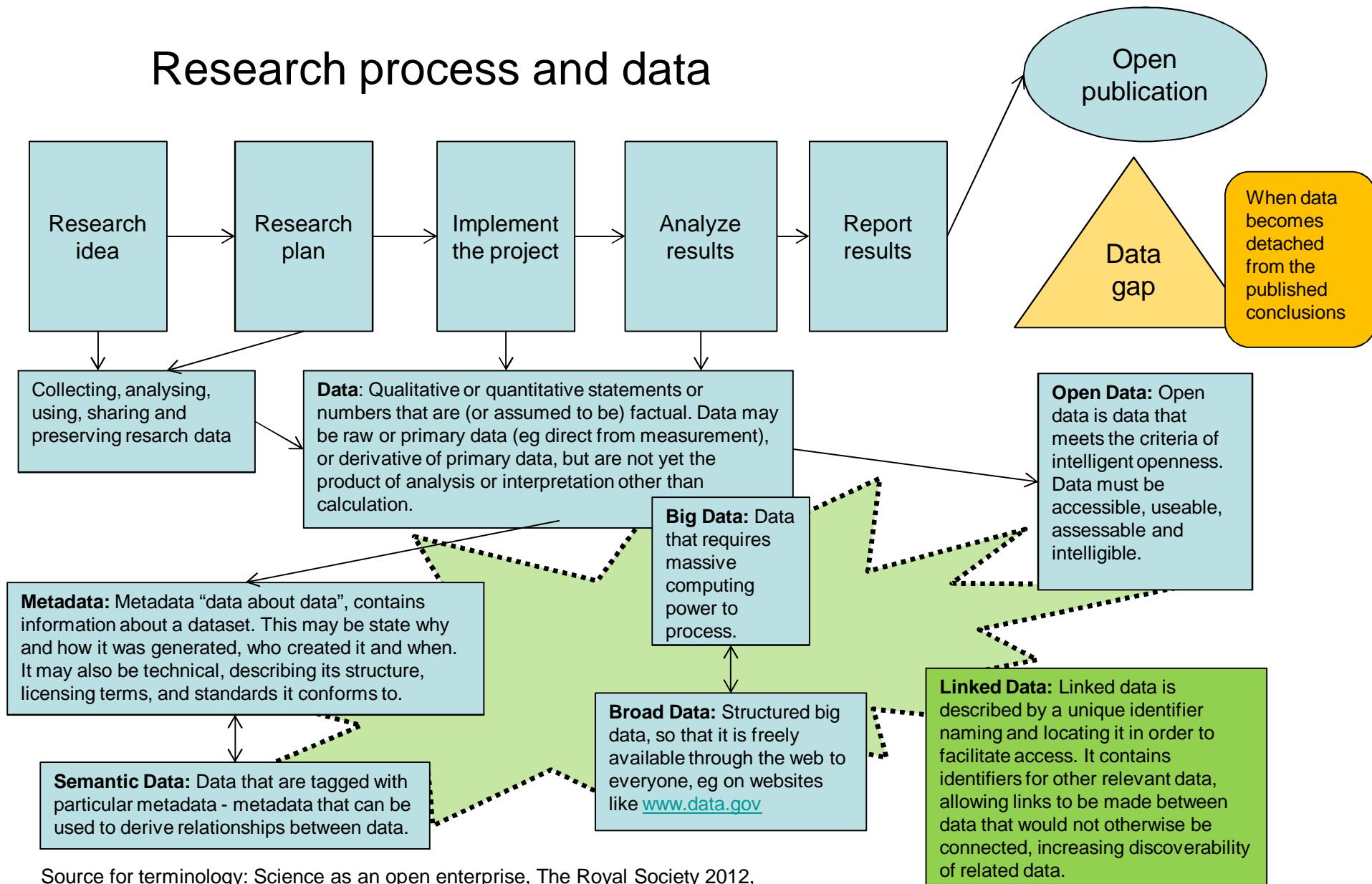
Päivän ohjelma

- 9.15 - 9.30 Tutkimusdatan hallinnan tilanne yliopistoissa ja aineistojen elinkaari, Tutkimuksen tietoaaineistot -hankkeen pääsihteeri, johtaja Pirjo-Leena Forsström, CSC
- 9.30 - 10.00 Tutkimusaineistojen tekijänoikeus, lakimies Pirjo Kontkanen, Helsingin yliopisto
- 10.00 - 10.20 TAUKO: Kierrä kolme asiointipistettä. Mahdollisuus esittää kysymyksiä, saada vastauksia ja ehdottaa mm. päivityksiä oppaaseen:
 - Datanhallinnan oppaan esittelyä, koordinaattori Irina Kupiainen, CSC
 - Tutkimusaineistojen säilytykseen tarkoitetun Ida-palvelun esittely, sovellusarkkitehti Pekka Mustonen, CSC
 - Mitä on metadata ja eli mitä tietoja aineistostani annan, tietopalvelupäällikkö Mari Kleemola, Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
- 10.20 - 10.50 Käytännön järjestelyjä ja kokemuksia tekijänoikeuksien siirrosta, tekijänoikeusasiamies Maria Rehbinder, Aalto-yliopisto
- 10.50 - 11.20 Hyvä tieteellinen käytäntö, tutkimuseettiset ohjeet ja tekijänoikeus, pääsihteeri Sanna Kaisa Spoof, Tutkimuseettinen neuvottelukunta
- 11.20 - 11.35 JHS XXX Avointen tietoaaineistojen käyttöluupa, neuvotteleva virkamies Anne Kauhanen-Simanainen, VM
- 11.35 - 11.50 Kansalliset open access -linjaukset, kampuskirjastonjohtaja Annikki Roos, Helsingin yliopiston kirjasto
- 11.50 - 12.00 Seminaarin päätössanat, Pirjo Kontkanen

Tekijänoikeusnäkökulma tutkimustoiminnassa

- Trendejä
 - avoin data, big data, linked (open) data jne.
- Suomen tekijänoikeuslaki
 - Mahdollistaako säädöspohja sellaisen tutkimustoiminnan kuin verrokkimaissa? (Vrt. esim. data mining -tyyppinen tutkimus isoista tekstimassoista.)
 - Ovatko suomalaiset tutkijat huonommassa asemassa kuin muualla?
 - Mikä vaikutus tilanteella on kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön?

Research process and data

Source for terminology: Science as an open enterprise, The Royal Society 2012, http://royalsociety.org/uploadedFiles/Royal_Society_Content/policy/projects/sape/2012-06-20-SAOE.pdf

Tiedon saatavuuden merkitys

- Tutkimuksissa käytetään paremmin hyödyksi aiempia tutkimustuloksia
 - tutkimustulosten parempi laatu; tieteen kyky korjata itseään paranee
- Tarjotaan laajempi aineisto yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi
 - tieteeseen perustuva päätöksenteko helpottuu
- Tietoon pohjautuva osaaminen kehittyy
 - helpompi saatavuus tuo tieteellisen tutkimuksen tulokset laajemmin opetuksen ja osaamisen kehittämisen välineeksi
- Nopeutetaan innovointia
 - nopeammin markkinoille = > nopeampi kasvu
- Edistetään yhteistyötä ja vältetään päällekkäistä työtä
 - suurempi tehokkuus
- Osallistetaan kansalaisia ja yhteiskuntaa
 - tieteellisen prosessin suurempi avoimuus

TTA-hankkeen Tiedon saatavuus -työryhmä

- Tutkimuksen tietoaaineistot -hankkeen (TTA) alaisuudessa toimi työryhmä, jonka tehtävänä oli selvittää tiedon saatavuuden tilannekuvaa
 - tutkimustulosten saatavuus (open access)
 - avoin tiede (open science) ja kansalaistiede (citizen science)
 - julkisesti hallinnoitujen tietoaaineistojen saatavuus ja hyödyntäminen
- Työryhmän tehtävänä oli
 - tutustua aiempiin ehdotuksiin ja kartoituksiin ja arvioida nykytilanne näiden valossa
 - toteuttaa tietoaaineistokartoitus
 - luoda visio tavoitetilasta
 - ehdottaa kehittämistoimenpiteitä ajanjaksolle 2013-2016
- Työryhmän puheenjohtaja oli Annikki Roos Helsingin yliopistosta

Tiedon saatavuus -työryhmän ehdotuksen käsittelyprosessi

- ehdotus valmistelu Tiedon saatavuus -työryhmässä
 - sekä tutkimusdatan että tutkimusjulkaisujen saatavuuden kehittäminen
- ehdotus toimitettu OKM:ään marraskuun alussa
 - kiitokset työryhmälle erinomaisesta valmistelutyöstä nopealla aikataululla
- käsittely OKM:ssä
 - lausuntokierros (marraskuun puolivälin tienoilla)
 - linjauspaperin viimeistely ja hyväksyntä joulukuussa
 - periaatteiden soveltaminen OKM:n toimialalla vuodesta 2014 eteenpäin, esim. korkeakoulujen ja tiedelaitosten ohjaus, ml. Suomen Akatemia

Päivän ohjelma

- 9.15 - 9.30 Tutkimusdatan hallinnan tilanne yliopistoissa ja aineistojen elinkaari, Tutkimuksen tietoaaineistot -hankkeen pääsihteeri, johtaja Pirjo-Leena Forsström, CSC
- 9.30 - 10.00 Tutkimusaineistojen tekijänoikeus, lakimies Pirjo Kontkanen, Helsingin yliopisto
- 10.00 - 10.20 TAUKO: Kierrä kolme asiointipistettä. Mahdollisuus esittää kysymyksiä, saada vastauksia ja ehdottaa mm. päivityksiä oppaaseen:
 - Datanhallinnan oppaan esittelyä, koordinaattori Irina Kupiainen, CSC
 - Tutkimusaineistojen säilytykseen tarkoitetun Ida-palvelun esittely, sovellusarkkitehti Pekka Mustonen, CSC
 - Mitä on metadata ja eli mitä tietoja aineistostani annan, tietopalvelupäällikkö Mari Kleemola, Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
- 10.20 - 10.50 Käytännön järjestelyjä ja kokemuksia tekijänoikeuksien siirrosta, tekijänoikeusasiamies Maria Rehbinder, Aalto-yliopisto
- 10.50 - 11.20 Hyvä tieteellinen käytäntö, tutkimuseettiset ohjeet ja tekijänoikeus, pääsihteeri Sanna Kaisa Spoof, Tutkimuseettinen neuvottelukunta
- 11.20 - 11.35 JHS XXX Avointen tietoaaineistojen käyttöluupa, neuvotteleva virkamies Anne Kauhanen-Simanainen, VM
- 11.35 - 11.50 Kansalliset open access -linjaukset, kampuskirjastonjohtaja Annikki Roos, Helsingin yliopiston kirjasto
- 11.50 - 12.00 Seminaarin päätössanat, Pirjo Kontkanen